

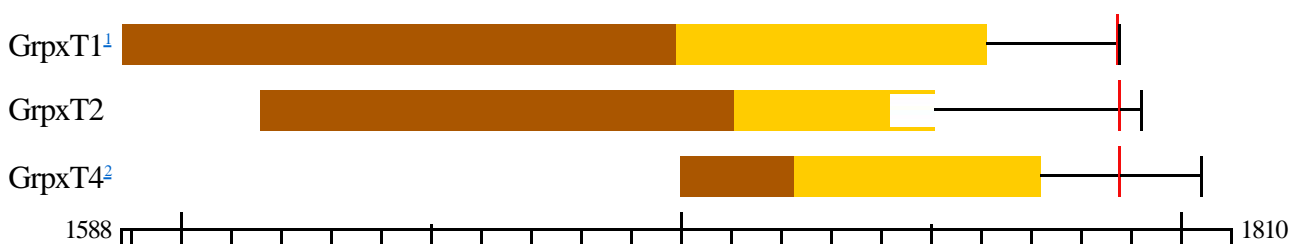
Grangärde prostgård, Dalarna

Dendrokronologiska iakttagelser

av Torbjörn Axelson, maj 2012

I början av maj fick jag prover ur två stockar som sågats bort från en innervägg i Prostgården i Grangärde, [60° 15' 36.3" N, 14° 58' 47.9" E](#), GrPrg0 och GrPrg1. Båda av tall, med en yttersta fullständig ring från 1787. Dessa stockar kommer alltså från två träd båda fällda vintern 1787/88. Sprickmönstret i stockarna visar att de med stor sannolikhet har bilats till block före torkning och timring.

I samband med denna undersökning erinrade jag mig också en hittills orapporterad studie av brädorna i innertaket på gamla expeditionen i samma byggnad, där jag i december 2004 fotograferade fyra brädor (av vilka tre kunde dateras/mätas korrekt). I inget av dessa fall finns vankant, men splintvedsgränsen torde kunna urskiljas på flera av fotona. Brädorna kan vara från träd fällda 1787/88 eller något tidigare:

Splintvedsdiagrammet visar att träden som brädorna gjorts av kan vara fällda samtidigt som stockarna i Prostgården, men de skulle också kunna vara upp till ett drygt decennium äldre, men inte särskilt mycket yngre?

Av protokoll framgår att brädor torde ha sågats i Loforsen efter 1792 av virke från västra delen av socknen, medan åtskilligt redan då frågan avhandlas i sockenstugan den 21 oktober 1792 hade levererats genom "Herr Barons och ÖfverJägmästarens³ goda föranstaltande äfvensom af åtskilliga andra hemmansägare vore framskaffadt".⁴

Dateringarna visar att åtminstone delar av stammen är uppfört av timmer som fällts vintern 1787/88, och att brädorna i taket sannolikt är från ungefär samma tid, och därmed sannolikt redan levererade när protokollet skrivs 1792.

Se även dateringen av [Norra prostgårdsflygeln](#)

Noter:

1. ↑ Om trädet fälldes 1787, hade det 88 splintringar, vilket är 8 mer än förväntat (40-80), men är fullt möjligt på ett så gammalt träd som detta.
2. ↑ Något osäker splintgräns
3. ↑ Enligt protokollets ingress: Johan Axel Cedercreutz [d.v.s brukspatronen på Ludvika bruk]
4. ↑ Magnevill: *Grangärde församlings minnesbok (del I)* s. 210

Denna och andra dendrokronologiska studier av T. Axelson återfinns på taxelson.se/dendro/obj/

Mätvärden (rådata)

GrPrg	1	Grangärde Prostgård									PISY
GrPrg	2	Sweden Pinus sylvestris									1665 1787
GrPrg	3	T. Axelson									
GrPrg	####	Stockbitar från vägg i Grangärde prostgård.									
GrPrg0	1682	332	335	341	374	302	184	166	201		
GrPrg0	1690	162	209	227	195	216	167	194	161	118	121
GrPrg0	1700	122	120	143	137	95	131	121	105	75	74
GrPrg0	1710	77	55	86	88	117	124	142	97	90	94
GrPrg0	1720	125	112	118	103	114	119	93	89	100	111
GrPrg0	1730	129	90	93	70	63	47	37	41	66	83
GrPrg0	1740	57	41	54	55	49	41	39	51	56	48
GrPrg0	1750	66	83	101	103	84	93	75	60	58	78
GrPrg0	1760	72	67	66	64	70	53	49	85	89	88
GrPrg0	1770	68	52	66	51	48	37	58	68	81	55
GrPrg0	1780	60	42	54	53	58	77	56	56	999	
GrPrg0	####	vk									
GrPrg1	1665	149	177	165	172	187					
GrPrg1	1670	177	213	163	155	153	195	208	200	174	199
GrPrg1	1680	141	186	168	178	166	163	139	107	103	129
GrPrg1	1690	152	186	169	174	170	113	115	107	129	100
GrPrg1	1700	105	110	107	100	103	90	101	64	43	43
GrPrg1	1710	34	35	35	42	53	59	54	48	43	42
GrPrg1	1720	46	51	71	74	67	66	61	72	62	58
GrPrg1	1730	54	50	64	58	62	50	52	52	64	56
GrPrg1	1740	53	34	45	52	54	52	58	73	82	64
GrPrg1	1750	64	59	69	70	65	62	43	56	57	71
GrPrg1	1760	55	49	58	53	49	50	53	39	35	35
GrPrg1	1770	30	29	37	34	33	35	47	47	57	33
GrPrg1	1780	43	54	54	60	54	50	53	46	999	
GrPrg1	####	vk									

GrpxT	1	Taket i fd pastorsexp i Grangärde Prostgård									PISY	
GrpxT	2	Sweden Pinus sylvestris									6015N1458E	1588 1784
GrpxT	3	T. Axelson										
GrpxT	####	Based on poorly calibrated (~1200 dpi) photos of boards in situ, 60.26009,14.979964										
GrpxT1a	1588	196	256									
GrpxT1a	1590	288	214	171	178	288	267	186	179	182	173	
GrpxT1a	1600	182	129	145	184	167	184	145	84	63	82	
GrpxT1a	1610	108	110	154	112	141	86	116	141	153	140	
GrpxT1a	1620	133	139	118	121	129	137	121	169	106	125	
GrpxT1a	1630	86	92	71	29	49	26	16	25	12	29	
GrpxT1a	1640	43	47	43	67	63	106	73	90	90	88	
GrpxT1a	1650	63	67	88	112	84	123	125	145	90	80	
GrpxT1a	1660	94	88	70	94	88	86	88	84	112	106	
GrpxT1a	1670	82	84	100	80	63	39	82	69	67	55	
GrpxT1a	1680	80	65	53	73	65	82	86	103	49	53	
GrpxT1a	1690	65	65	47	37	41	37	29	31	26	33	
GrpxT1a	1700	37	39	43	47	37	45	43	47	47	22	
GrpxT1a	1710	43	43	51	41	43	57	45	49	26	37	
GrpxT1a	1720	57	41	49	39	39	51	41	43	65	69	
GrpxT1a	1730	65	73	51	49	65	45	39	37	51	43	
GrpxT1a	1740	35	24	43	39	41	20	31	39	33	29	
GrpxT1a	1750	41	37	55	53	43	45	39	33	22	24	
GrpxT1a	1760	31	33	999								
GrpxT1a	####	sp=62;										
GrpxT2a	1616	282	288	245	247							
GrpxT2a	1620	210	265	202	173	133	123	131	127	61	82	
GrpxT2a	1630	86	90	124	106	126	118	153	163	131	108	
GrpxT2a	1640	122	86	122	149	147	145	151	153	174	127	
GrpxT2a	1650	98	78	92	71	69	84	82	65	72	51	
GrpxT2a	1660	84	82	102	143	159	141	73	63	69	98	
GrpxT2a	1670	98	51	78	94	58	45	84	47	92	139	
GrpxT2a	1680	108	139	121	84	98	59	125	116	109	80	
GrpxT2a	1690	116	100	117	104	84	80	76	90	82	68	
GrpxT2a	1700	131	133	135	106	86	100	100	100	86	65	
GrpxT2a	1710	86	78	92	74	98	104	84	80	100	133	
GrpxT2a	1720	129	94	104	117	122	100	63	82	78	98	
GrpxT2a	1730	98	104	102	86	100	43	37	35	35	22	
GrpxT2a	1740	23	33	31	999							
GrpxT2a	####	sp=31;										
GrpxT4a	1700	430	251	267	220	178	186	184	192	96	82	
GrpxT4a	1710	104	118	118	137	106	165	208	172	165	90	
GrpxT4a	1720	166	137	127	158	116	122	88	96	67	71	
GrpxT4a	1730	92	90	102	90	98	108	98	120	112	92	
GrpxT4a	1740	69	57	71	78	59	65	57	90	70	61	
GrpxT4a	1750	100	63	90	94	86	119	104	86	68	74	
GrpxT4a	1760	70	80	57	92	90	96	96	82	65	80	
GrpxT4a	1770	59	35	47	57	47	55	82	74	69	51	
GrpxT4a	1780	45	35	43	47	49	999					
GrpxT4a	####	sp=49?										
GrpxT4b	1700	395	173	225	184	162	199	214	186	119	114	
GrpxT4b	1710	139	125	99	111	126	125	207	165	142	90	
GrpxT4b	1720	99	108	96	117	94	119	80	108	94	145	
GrpxT4b	1730	159	142	154	176	197	199	188	170	146	121	
GrpxT4b	1740	81	61	78	72	70	74	83	96	78	59	

GrpxT4b 1750	89	76	101	93	78	83	81	72	62	74
GrpxT4b 1760	59	72	61	61	79	78	110	87	78	98
GrpxT4b 1770	70	61	62	999						